

CZU 342.9:339.543

DELIMITAREA CONTRAVENȚIILOR VAMALE PREVĂZUTE LA ART. 287 COD CONTRAVENȚIONAL AL RM DE CELE STABILITE LA ART. 231 COD VAMAL AL RM

Sergiu BODLEV,

lector universitar în cadrul Universității de Stat "B.P.Hajdeu" din Cahul

REZUMAT

Obiectul prezentei cercetări îl formează contravenția vamală ce înseamnă încălcarea reglementărilor vamale săvârșită prin acțiuni sau inacțiuni care atrag răspunderi stabilite în Codul contravențional și vamal al Republicii Moldova. Contravenția vamală atrage răspundere administrativă sau materială în conformitate cu prevederile Codului contravențional și vamal al Republicii Moldova. Contravențiile din domeniul vamal sunt reflectate la art. 287 Cod contravențional al RM (cu răspundere contravențională) și la art. 231 Cod Vamal al RM (cu răspundere materială).

Cuvinte-cheie: Contravenție; contravenție vamală; răspundere contravențională; răspundere materială; proces contravențional; etc.

THE DELIMITATION OF THE CUSTOMS OFFENSES PROVIDED IN ART. 287 CONTRAVENTION CODE OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA AS SET OUT IN ART. 231 CUSTOMS CODE OF RM

Sergiu BODLEV,

lecturer, "B.P.Hajdeu" State University of Cahul

SUMMARY

The object of the present investigation is the customs offense, which means the violation of the customs laws committed through actions or inaction that attract liabilities established in the Moldovian Contraventional and Customs Codes. The customs offense implies administrative or material liability in accordance with the provisions of the Moldovian Contraventional and Customs Codes. Customs offenses are reflected in Art. 287 Contraventional Code of the Republic of Moldova (with contravention) and 231 Customs Code of the Republic of Moldova (with material liability).

Keywords: Contravention; customs offense; contraventional liability; material liability; infringement proceedings and so on.

Introducere. În măsura în care omul trăiește în societate, comportamentul său este supus evaluării și reacției din partea acesteia. Aprecierea comportamentului său constă în compararea lui cu modelul de conduită stabilit de diferite categorii de norme sociale, morale, politice, juridice etc. Respectarea acestor cerințe de supunere în fața legii impune stabilirea unor reguli de conduită într-un cadru legal, bine determinat, care configurează conținutul diferitelor ramuri de drept. În cadrul acestui sistem ce guvernează societatea un rol important îl au normele juridice inclusiv cele contravenționale care impun membrilor societății un anumit comportament în raporturile pe care aceștia le stabilesc cu semenii sau cu organismele sociale și a căror încălcare atrage după sine o anumită formă de răspundere juridică: contravențională vamală.[5, pag. 96-99]

Scopul studiului constă în analiza și

cercetarea multiaspectuală a instituției răspunderii administrative în domeniul vamal. Se impune cercetarea contravențiilor vamale cu răspundere materială și a celor cu răspundere contravențională precum și a conținutului acestora. Scopul secundar al cercetării constă în ampla elucidare a tuturor elementelor caracteristice contravențiilor din domeniul vamal reflectate la art. 287 Cod contravențional al RM și a celor de la art. 231 Cod Vamal al RM.

Actualitatea temei. Răspunderea contravențională este o formă specifică a răspunderii juridice, iar nerespectarea normelor dreptului contravențional are consecințe negative atât pentru cetățeni, în particular, cât și pentru societate, în general. Din aceste considerente, la momentul actual, în teoria și practica de drept, problema răspunderii administrative în domeniul Dreptului vamal, este percepută ca fiind una actuală și cu concordanțe maxime de dificultate.

Metode aplicate și materiale utilizate. Metodele aplicate în acest studiu sunt: analiza, sinteza, comparația, investigația științifică. Materialele folosite au fost preluate din: legislația în vigoare a Republicii Moldova; literatura de specialitate atât națională cât și de peste hotarele țării.

Rezultate obținute și discuții. Orice formă a răspunderii juridice, inclusiv cea contravențională vamală, decurge în mod obiectiv din săvârșirea unei fapte ilicite care naște dreptul statului de a aplica sancțiunea prevăzută de norma juridică încălcată și obligația făptuitorului de a suporta consecința faptei comise în conformitate cu Codul vamal al RM sau cel Contravențional al RM în dependență de încadrarea juridică a faptei comise.[6, pag. 4]

Cercetare. Pentru a delimita contravențiile vamale în dependență de forma de răspundere fie ea materială sau contravențională, ne pro-

punem a cerceta inițial noțiunea de contravenție, și în acest sens, Codul contravențional al RM la art. 10 stipulează că constituie contravenție fapta – acțiunea sau inacțiunea – ilicită, cu un grad de pericol social mai redus decât infracțiunea, săvârșită cu vinovăție, care atentează la valorile sociale ocrotite de lege, este prevăzută de Codul contravențional și este pasibilă de sancțiune contravențională. [1, art. 10]

Literatura de specialitate națională, vine cu mai multe opinii în materia noțiunii de contravenție, printre cercetătorii care în lucrările de specialitate au recurs la definirea contravenției putem numi autorul Sergiu Furdii, care specifică că prin contravenție urmează a se înțelege „fapta juridică generatoare de răspundere contravențională” [4, pag. 85]. Un alt cercetător, M. Cozlov, definește contravenția ca acea faptă îndreptată la lezarea ordinii de stat și celei obștești, la proprietate, la drepturile și libertățile cetățenilor, fiind prezentată prin intermediul vinovăției ce se manifestă (intenționat sau din imprudență) prin acțiune sau inacțiune, pentru care legislația prevede răspundere administrativă [10, pag. 314].

Autorii români în literatura juridică identifică contravenția ca fiind o faptă ilicită, adică o faptă contrară normelor juridice ce reglementează conduita omului. Stabilind sau interzicând o anumită conduită, normele juridice de drept administrativ urmăresc realizarea sau apărarea unor interese personale sau generale ale societății. Toți membrii societății sunt obligați să se conformeze normelor respective, orice acțiune contrară lor fiind trasă la răspundere în funcție de gravitatea faptei săvârșite [11].

Dicționarul juridic român definește contravenția ca fapta săvârșită cu vinovăție, care prezintă un pericol social mai redus decât infracțiunea și este prevăzută și sancționată ca atare prin legi, decrete sau prin acte normative ale organelor arătate în lege [12].

Ca urmare a cercetării noțiunilor de contravenție, ne propunem a studia și definiția contravenției vamale care după art. 228 a Codului Vamal al RM înseamnă încălcarea reglementărilor vamale săvârșită prin acțiuni sau inacțiuni care atrag răspunderi stabilite în Codul contravențional al Republicii

Moldova și în Codul Vamal al Republicii Moldova [2, art. 228].

Astfel, în vederea stabilirii formei răspunderii contravenționale în domeniul vamal avem a opina că răspunderea contravențională constă în aplicarea de către organul împuternicit a sancțiunii față de persoana ce a săvârșit o contravenție. Dacă e să examinăm răspunderea contravențională din punctul de vedere al cercetătorilor naționali putem cita opinia cercetătorilor Guțuleac V. și Harbuz A., care menționează că răspunderea contravențională este o modalitate a răspunderii juridice, legiferată odată cu aplicarea Codului contravențional al Republicii Moldova din 31 mai 2009. Astfel, răspunderea contravențională este bine determinată cu trăsăturile sale care o divizează de alte forme răspunderii juridice. Unicul temei juridic de aplicare a răspunderii contravenționale este contravenția comisă cu vinovăție [6, pag. 8].

Deci, putem afirma că răspunderea contravențională este o formă juridică de pedepsire a persoanelor care au săvârșit o faptă, acțiune sau inacțiune numită contravenție, și sunt obligați să suporte sancțiunea contravențională stabilită de organe competente.

Ca urmare a identificării noțiunii și a elementelor contravenției, a răspunderii contravenționale, vrem să trecem la analiza nemijlocită a delimitării contravenției care poate atrage răspundere contravențională sau materială în conformitate cu prevederile Codului contravențional și vamal al Republicii Moldova. Astfel, în vederea delimitării Contravențiilor din domeniul vamal este de specificat că acestea sunt reflectate la art. 287 Cod contravențional al RM (cu răspundere contravențională) și la 231 Cod Vamal al RM (cu răspundere materială).

Ca urmare a celor menționate supra, avem a menționa că sunt considerate încălcări a reglementărilor vamale pasibile de *răspundere materială* următoarele contravenții vamale:

1) trecerea peste frontiera vamală a mărfurilor cu eludarea controlului vamal sau tăinuindu-le;

2) trecerea de mărfuri peste frontiera vamală cu documente falsificate, nevalabile sau dobândite pe căi ilegale;

3) nedeclararea, în termenele stabilite, a mărfurilor la import;

4) transportul, depozitarea, procu-

rarea mărfurilor introduse pe teritoriul vamal cu eludarea controlului vamal ori tănuite de el, ori cu utilizarea de documente sau mijloace de identificare false, nedeclarate sau declarate neautentice, precum și transportul, depozitarea, procurarea mărfurilor pentru care sunt prevăzute facilități la plata drepturilor de import sau de export, la utilizarea sau înstrăinarea lor în alte scopuri decât cele pentru care au fost acordate facilitățile și fără autorizația organului vamal;

5) nerespectarea de către titularul regimului vamal suspensiv a termenelor, obligațiilor și condițiilor stabilite pentru derularea și încheierea acestui regim;

6) depunerea declarației vamale sau a documentelor însoțitoare ce conțin date eronate despre regimul vamal, valoarea facturată, valoarea în vamă, tipul, codul, cantitatea sau originea mărfurilor transportate, dacă acest fapt conduce la exonerarea totală sau parțială de drepturi de import.

6¹) depunerea declarației vamale sau a documentelor însoțitoare ce conțin date eronate/incomplete cu privire la obiectele de proprietate intelectuală;

7) prezentarea către organul vamal a documentelor care conțin date neautentice despre recunoașterea dreptului la restituirea drepturilor de import sau de export încasate, primirea unor sume și compensații, nerestituirea sau restituirea lor parțială nemotivată, în lipsa elementelor constitutive ale infracțiunii;

8) neachitarea drepturilor de import sau de export în termenele stabilite, în lipsa elementelor constitutive ale infracțiunii;

9) punerea în circulație a mărfurilor fără permisiunea organului vamal, pierderea mărfurilor și mijloacelor de transport aflate sub supraveghere vamală sau netransportarea lor la locul indicat de organul vamal;

10) pierderea sau nepredarea către organul vamal a documentelor la mărfurile aflate sub supraveghere vamală;

11) neîndeplinirea obligației de a declara organului vamal modificarea destinației mărfurilor față de scopul declarat la plasarea mărfurilor sub o anumită destinație vamală;

12) nerespectarea cerințelor și condițiilor de distrugere a mărfurilor și/sau a deșeurilor;

13) efectuarea de operațiuni cu

mărfurile, transformarea, utilizarea lor și dispunerea de ele cu încălcarea regimului vamal în care au fost plasate, cu excepția cazurilor prevăzute de Codul Vamal al RM;

14) nerespectarea măsurilor de politică economică și altor restricții prevăzute la trecerea mărfurilor peste frontiera vamală, cu excepția cazurilor prevăzute de prezentul cod, în lipsa elementelor constitutive ale infracțiunii;

15) trecerea peste frontiera vamală de mărfuri destinate comerțului sau producției sub categoria de mărfuri nedestinate comerțului sau producției, în lipsa elementelor constitutive ale infracțiunii;

16) neasigurarea integrității mărfurilor și mijloacelor de transport în caz de avarie sau de forță majoră, neinformarea imediată despre condițiile survenite, neasigurarea transportării mărfurilor la postul vamal proxim ori neasigurarea deplasării colaboratorului vamal la locul de aflare a mărfurilor și mijloacelor de transport;

17) nerespectarea obligației: a) de a scoate de pe teritoriul vamal mărfurile și mijloacele de transport introduse anterior pe teritoriul vamal, dacă scoaterea lor este obligatorie; b) de a returna pe teritoriul vamal mărfurile și mijloacele de transport scoase anterior de pe teritoriul vamal, dacă returnarea lor este obligatorie;

18) prezentarea către organul vamal, în calitate de confirmare a scoaterii sau introducerii mărfurilor și mijloacelor de transport pe teritoriul vamal, a unor acte neautentice privind scoaterea sau introducerea lor, privind imposibilitatea efectuării acestor operațiuni din cauza nimicirii sau pierderii mărfurilor și mijloacelor de transport în urma unei avarii sau forțe majore, din cauza uzurii sau pierderilor suportate ca urmare a transportului sau păstrării lor, în lipsa elementelor constitutive ale infracțiunii;

19) înstrăinarea sub orice formă a bunurilor aflate sub regimul vamal de tranzit;

20) neasigurarea condițiilor de eliberare sau de recepție, în conformitate cu regimul vamal, a mărfurilor și mijloacelor de transport al căror termen de păstrare în depozit a expirat;

21) comercializarea cu ridicata și mica ridicată a mărfurilor, inclusiv din încăperile auxiliare și depozitele magazinelor duty-free, sau comercializarea

cu amănuntul în magazinele duty-free a mărfurilor interzise pentru a fi introduse pe sau scoase pentru vânzare de pe teritoriul vamal al Republicii Moldova, precum și a altor mărfuri a căror listă se stabilește în condițiile legii.

22) utilizarea și prezentarea informației false despre produsele cu destinație dublă, eschivarea de la prezentarea autorizației pentru importul, exportul, reexportul sau tranzitul produselor cu destinație dublă, în cazurile în care prezentarea acesteia este obligatorie, precum și prezentarea autorizațiilor anulate sau cu termen expirat.

23) nerespectarea procedurii de tranzit, care nu a adus la dispariția bunurilor aflate în tranzit.

24) exercitarea activității de broker vamal fără deținerea licenței corespunzătoare [2, art. 231].

Totodată, avem a stabili că sunt considerate încălcări a reglementărilor vamale pasibile de *răspundere contravențională* următoarele contravenții vamale:

1) Neoprirea vehiculului care traversează frontiera de stat a Republicii Moldova în locul de aflare a organului vamal, precum și pornirea, admiterea pornirii fără autorizația organului vamal a vehiculului (inclusiv a vehiculului de uz personal) aflat sub control vamal.

2) Acostarea la nava aflată sub control vamal a altor construcții plutitoare fără autorizația organului vamal.

3) Împiedicarea accesului persoanei cu funcție de răspundere a organului vamal în exercițiul funcțiunii la mărfurile, obiectele și la alte valori aflate sub control vamal.

4) Neprezentarea în termen către organul vamal a actelor necesare controlului vamal al mărfurilor, obiectelor și al altor valori aflate sub controlul vamal, indiferent de prezentarea declarației scrise.

5) Neprezentarea în termen organului vamal a mărfurilor, obiectelor și altor valori aflate sub control vamal, transportate de la un organ vamal la altul, precum și a actelor vamale și altor acte asupra acestora.

6) Încălcarea, descărcarea, transportul, repararea ambalajului deteriorat, ambalarea, dezambalarea, reambalarea mărfurilor, obiectelor și altor valori aflate sub control vamal, schimbarea semnelor de identificare sau de marcă pe acestea sau de pe ambalajul lor fără

autorizația organului vamal, precum și deteriorarea sau pierderea plumburilor, ștampilelor sau altor garanții aplicate de organul vamal.

7) Eliberarea fără autorizația organului vamal a mărfurilor, obiectelor și altor valori aflate sub control vamal sau pierderea lor.

8) Nescoaterea de pe teritoriul vamal al Republicii Moldova a mărfurilor, vehiculelor, obiectelor și altor valori prohibite introducerii pe teritoriul vamal al Republicii Moldova sau introduse cu obligația de a fi scoase de pe teritoriul ei vamal ori nereturnarea pe teritoriul vamal al Republicii Moldova a mărfurilor, vehiculelor, obiectelor și altor valori scoase cu obligația de a fi returnate în termenele stabilite în aceste obligații.

9) Nescoaterea de pe teritoriul vamal al Republicii Moldova a mărfurilor, obiectelor și altor valori introduse cu scopul de a fi tranzitate prin teritoriul ei în termenul stabilit de organul vamal.

10) Trecerea mărfurilor, obiectelor și altor valori peste frontiera vamală a Republicii Moldova eludându-se controlul vamal ori tăinuindu-le de el în locuri special pregătite sau adaptate în acest scop, ori cu folosirea frauduloasă a documentelor sau a mijloacelor de identificare vamală, ori prin nedeclara sau declararea neautentică în documentele vamale sau în alte documente de trecere a frontierei, dacă aceste acțiuni nu constituie infracțiune de contrabandă sau o altă infracțiune.

11) Păstrarea, transportul sau comercializarea mărfurilor, obiectelor și altor valori introduse pe teritoriul vamal al Republicii Moldova eludându-se controlul vamal sau tăinuindu-le de el.

12) Folosirea, fără autorizația organelor vamale, a mărfurilor, obiectelor și altor valori pentru care au fost acordate înlesniri la impunerea vamală în alte scopuri decât cele în care au fost acordate asemenea înlesniri.

13) Neachitarea în termen a drepturilor de import și de export, precum și alte acțiuni al căror rezultat este neachitarea plinară a taxelor vamale.

14) Acțiunile care au ca scop exonerarea ilegală de drepturile de import și de export sau reducerea acestor drepturi.

15) Acțiunile care au ca scop restituirea drepturilor de import și de export

încasate, primirea unor sume și compensații sau nerestituirea lor fără just teme.

16) Nesupunerea dispozițiilor sau cerințelor legale ale persoanei cu funcție de răspundere din organul vamal, insultarea acestei persoane [1, art. 287].

Ca urmare a delimitării contravențiilor vamale, atragem atenția la Recomandarea CSJ cu privire la unele aspecte ale examinării contravențiilor vamale de către instanțele judecătorești nr. 64 din 01.04.2014, unde Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție delimitează contravențiile vamale prin explicațiile următoare. Procesul contravențional, în conformitate cu prevederile art. 374 din Codul contravențional este o activitate desfășurată de autoritatea competentă având drept scop constatarea contravenției, examinarea și soluționarea cauzei contravenționale. Cât privește extinderea atribuțiilor în materie de drept contravențional, dispoziția art. 403 alin. (1) Cod contravențional identifică exhaustiv contravențiile a căror constatare / examinare ține de organele vamale. Ținând cont prevederile normei prenotate, contravențiile din domeniul vamal (art. 79 alin. (3), art. 265, 287, 287¹, 287², 287³ CC) țin de competența a Serviciului Vamal [9].

O deosebire esențială între cele două forme ale contravenției vamale constituie și modalitatea de sancționare. Astfel, în cazul contravențiilor vamale cu răspundere contravențională se aplică sancțiunea sub forma unităților convenționale stabilite de alineatul corespunzător al faptei comise ce este prevăzut de art. 287 Cod contravențional al Republicii Moldova. În cazul contravenției vamale cu răspundere materială este aplicabil art. 232 al Codului vamal al Republicii Moldova ce prevede că persoanele juridice sau persoanele care desfășoară activitate de întreprinzător fără a se constitui persoană juridică, pentru comiterea contravențiilor vamale prevăzute la:

a) art. 231 pct. 1), 2), 4), 5) și 19), sunt sancționate cu amendă de la 40% la 100% din valoarea mărfurilor care au constituit obiectul contravenției sau cu confiscarea lor;

b) art. 231 pct. 3), sunt sancționate cu amendă de la 4% la 10% din valoarea mărfurilor nedeclarate în termenele stabilite;

b¹) art. 231 pct. 6) sunt sancționa-

te cu amendă de la 40% la 100% din valoarea obiectului contravenției sau cu confiscarea mărfurilor care au constituit obiectul contravenției, iar în cazul constatării contravenției de către organul vamal, în urma controlului ulterior, pentru declarațiile vamale repartizate pe culoarele galben sau roșu de control vamal și care au fost validate automat cu acordarea liberului de vamă, cu amendă de 4% din valoarea obiectului contravenției;

c) art. 231 pct. 9) și 11), sunt sancționate cu amendă de la 10% la 20% din valoarea mărfurilor care au constituit obiectul contravenției, cu sau fără retragerea autorizației, iar în cazul constatării de către organul vamal, în urma controlului ulterior, a contravenției prevăzute la pct. 11) pentru declarațiile vamale repartizate pe culoarele galben sau roșu de control vamal și care au fost validate automat cu acordarea liberului de vamă, cu amendă de 4% din valoarea mărfurilor care au constituit obiectul contravenției;

d) art. 231 pct. 61) și 7), sunt sancționate cu amendă de la 10% la 20% din valoarea mărfurilor la care au fost prezentate documente care conțin date neautentice;

e) la art. 231 pct. 8), sunt sancționate cu amendă de la 10% la 20% din valoarea mărfurilor pentru care nu au fost plătite drepturile de import sau de export;

f) art. 231 pct. 10), sunt sancționate cu amendă de la 3% la 10% din valoarea mărfurilor și mijloacelor de transport ale căror documente au fost pierdute sau nepredate;

g) art. 231 pct. 12), 13), 16) și 22) sunt sancționate cu amendă de la 5% la 20% din valoarea mărfurilor, obiectelor care au constituit obiectul contravenției;

h) art. 231 pct. 14), 15), 17), 18), 20), 21), sunt sancționate cu amendă de la 10% la 100% din valoarea mărfurilor și altor bunuri care au constituit obiectul contravenției, cu sau fără retragerea autorizației.

i) art. 231 pct. 23), sunt sancționate cu amendă de 3% din valoarea mărfurilor.

j) art. 231 pct. 24) sunt sancționate cu amendă de la 0,1% la 0,5% din suma stabilită la art. 163 alin. (2) lit. c) [2, art. 232].

O asemănare între contravențiile vamale, atât cu răspundere contra-

vențională, cât și materială, constă în termenul de prescripție, care conform art. 229¹ și 229² Cod Vamal al RM constituie 1 an, or art. 229¹ Cod Vamal al RM stipulează că "Prescripția răspunderii contravenționale este prevăzută la art. 30 din Codul contravențional al Republicii Moldova" și astfel, art. 30 din Codul contravențional al RM identifică că prescripția înlătură răspunderea contravențională și termenul general de prescripție a răspunderii contravenționale este de un an [1, art. 30]. Cu prevederi similare vine și Codul vamal al RM în cazul prescripției contravenției vamale cu răspundere materială unde la art. 229² prevede că prescripția înlătură răspunderea materială și termenul de prescripție a răspunderii materiale este de 1 an [1, art. 229²].

Considerăm important a mai menționa că în cazul în care persoana, pînă la inițierea controlului ulterior, pentru declarațiile vamale repartizate pe culoarele galben sau roșu de control vamal și care au fost validate automat cu acordarea liberului de vamă, comunică din proprie inițiativă, în scris organului vamal despre comiterea contravențiilor vamale prevăzute la art. 231 pct. 6) și pct. 11), cu anexarea actelor justificative, aceasta se eliberează de răspundere materială și contravențională, cu condiția achitării incontestabile și benevole a drepturilor de import datorate și a penalităților calculate.

Concluzii. Ca urmare a unei analize ample în materia contravențiilor vamale ce atrag răspundere contravențională și materială constatăm că Codului vamal nr. 1320-XII din 09.03.1993 (Abrogat la 23.12.2000) conținea reglementări aferente contravențiilor vamale fără o delimitare în funcție de caracterul contravenției. Este de remarcat că dispozițiile Codului vamal nr. 1320-XII din 09.03.1993 (Abrogat la 23.12.2000) stabilea la Capitolul XIV încălcarea regulilor vamale [3, cap. XIV] unde erau cuprinse atât contravențiile vamale ce atrag răspundere administrativă cît și materială. Ulterior, odată cu adoptarea Codului vamal nr. 1149-XIV din 20.07.2000, legiutorul pe parcurs a exclus contravențiile vamale cu răspundere contravențională lăsînd doar o trimitere la art. 230 la faptul că "*Tipurile de încălcări ale regulilor vamale cu răspundere contravențională sunt prevăzute de Codul contravențional*

al Republicii Moldova” [2, art.230]. Astfel, este de specificat că după norma în vigoare, tipurile de contravenții cu răspundere contravențională sunt stabilite la art. 287 Cod contravențional al Republicii Moldova nr. 218-XVI din 24.10.2008 [1, art. 287]. Aici avem a obiecta că actuala formulă de repartizare a contravențiilor vamale în Codul vamal - cele cu răspundere materială și respectiv cele cu răspundere contravențională în Codul contravențional este mai reușită și delimitează aceste două tipuri de contravenții după natura lor.

Referințe bibliografice

1. Codul contravențional al Republicii Moldova nr. 218-XVI din 24.10.2008. Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.3-6/15 din 16.01.2009.
2. Codul vamal al Republicii Moldova, nr.1149-XIV din 20.07.2000. Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.160-162 din 23.12.2000.
3. Codul vamal nr. 1320-XII din 09.03.1993. Monitorul Parlamentului Republicii Moldova nr.10/279 din 1993. Abrogat: 23.12.2000.
4. Furdui S. Dreptul Contravențional. Chișinău: Cartier, 2005.
5. Guțuleac V. Tratat de drept contravențional. Chișinău: S. n., (Tipogr. Centrală), 2009.
6. Guțuleac V., Harbuz A., Temeiul Juridic de aplicare a răspunderii contravenționale, În: Legea și viața din februarie 2016.
7. Hotărîrea Plenului Curții Supreme de Justiție a RM cu privire la practica examinării în contencios administrativ a litigiilor legate de aplicarea legislației vamale nr. 4 din 24.12.2010.
8. Pasat O. Analiza juridico-penală a infracțiunilor vamale conform legislației Republicii Moldova și a României, Teză de doctor, Chișinău, 2016.
9. Recomandarea CSJ cu privire la unele aspecte ale examinării contravențiilor vamale de către instanțele judecătorești nr. 64 din 01.04.2014.
10. Козлова Ю.М., Попова Л.Л., Административное право: учебник. Москва, 1999.
11. Procedura constatării și sancționării contravențiilor [https:// andreivocila.wordpress.com/2010/04/14/procedura-constatarii-si-sanctionarii-contraventiilor/](https://andreivocila.wordpress.com/2010/04/14/procedura-constatarii-si-sanctionarii-contraventiilor/)
12. Dicționar juridic http://www.conta.ro/dictionar_online_Contraventia.html
13. Pagina electronică a Serviciului vamal al RM <http://www.customs.gov.md/ro/content/tipurile-de-contraven%C5%A3ii-vamale-cu-r%C4%83r%C4%83spundere-contraven%C5%A3ional%C4%83>